

vințe corectează etimologiile lui Al. Brückner¹, sînt în diferite etape de lucru dicționare istorico-explicative ale limbii polone pe epoci: dicționarul limbii polone vechi (pînă la 1500)², dicționarul limbii polone din sec. al XVI-lea³, dicționarul limbii polone din sec. al XVII-lea și prima jumătate a sec. al XVIII-lea și, în sfîrșit, dicționarul limbii polone care cuprinde perioada din a doua jumătate a sec. al XVIII-lea pînă astăzi și care, prin etimologiile românești pe care le conține, constituie obiectul prezentei cercetări⁴. A apărut de asemenea, în cîteva ediții succesive, un dicționar al cuvintelor străine⁵. Dacă adăugăm la aceste condiții și dezvoltarea activității lexicografice și lexicologice la noi, este de așteptat un nou avînt al cercetărilor asupra relațiilor și influențelor reciproce româno-polone în domeniul limbii. Se remarcă în ultimul timp o singură contribuție românească în acest sens — și anume, articolul acad. Emil Petrovici despre circulația termenului *żetika*, la români, slavi și maghiari, un model de cercetare monografică⁶.

Ne propunem să cercetăm situația termenilor de origine română în limba polonă, așa cum apar aceștia în *Dicționarul limbii polone* al ultimei perioade, de la sfîrșitul veacului al XVIII-lea pînă astăzi. Dicționarul, p_lănuir să apară în 10 volume, este elaborat la Varșovia de un colectiv sub conducerea redacțională a acad. prof. Witold Doroszewski. Pînă în prezent au apărut 5 volume, pînă la litera *Ó*⁷. Spre deosebire de dicționarul mare varșovian, în 8 vol., prezentul dicționar nu înregistrează variantele dialectale, regionale, învechite, rar folosite, incorecte etc., ci numai unele regionalisme și arhaisme, care au căpătat putere mai mare de circulație, pătrunzînd și în limba literară. Este deci un dicționar al limbii literare. Autorii dicționarului mare varșovian merseseră și mai departe, trecînd de multe ori în dicționar și derivate noi, create de ei, cuvinte care pot fi create prin instrumentele sistemului de derivație polon, dar care nu existau în realitate în limbă. Or, este îndeobște cunoscut că menirea oricărui dicționar este de a înregistra tezaurul lexical existent la un moment dat în limbă și nu să anticipeze fenomene despre care nu se știe dacă vor avea loc. Admițînd chiar că lexicografii s-a dovedit un bun profet, nu este totuși recomandabil să se treacă în dicționarul explicativ cuvinte încă neapărute în limbă sau posibile, deoarece în felul acesta este indus în eroare cercetătorul epocii respective, care consideră și aceste cuvinte ca aparținînd epocii cercetate. Noul dicționar se dispensează de acest balast și, pe baza cercetării unui număr impresionant de texte dintre cele mai diferite din ultimele două secole, a observării atente a limbii vii, vorbite, contemporane, inserează întregul fond lexical real, existent în limba literară. Dicționarul cîștigă în precizie și prin faptul că

¹ Fr. Sławski, *Słownik etymologiczny języka polskiego*, t. I, A—J, Kraków, 1952—1956, 599 p.; t. II, z. 1—3, Kraków, 1958—63 (Asupra tom. I și caetului 1 din tom. II, vezi recenzia semnată de Florica Dimitrescu, în Rsl, IV, 1960, p. 366—372).

² *Słownik staropolski*, t. I—IV, A—M, Warszawa-Wrocław-Kraków, 1953—1964 (Polska Akademia Nauk) (v. recenzia Floricai Dimitrescu, în SCL, X, 1959, nr. 1, p. 141—144).

³ *Słownik polszczyzny XVI wieku*, zeszyt próbny, Wrocław, 1956 (PAU).

⁴ Vezi datele bibliografice la începutul articolului, în notă.

⁵ *Słownik wyrazów obcych*, Warszawa, PIW, 1954, 783 pag.; ed. II, 1961.

⁶ Acad. Emil Petrovici, *Sl. żetika «zer» în limba română, în limbile slave și în limba maghiară*, în «Studia Universitatis Babeș-Bolyai», series IV, fasc. 2, 1960, Philologia, Cluj, p. 7—13 (și în extras).

⁷ În timpul tipăririi prezentului studiu a apărut și vol. VI, cuprinzînd cuvintele de la P—Prę, Varșovia, 1964.